

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 7 / 8

91. ÅRGANG

7. APRIL

1979

ANGLIKANISME OG GJENFORENING	S. 2
FRA AMNESTY INTERNATIONAL	S. 5
LIDIO DOMINGUEZ, CARITAS	S. 8
DANTES GUDDOMMELIGE KOMEDIE	S. 10

NESTE NUMMER KOMMER 28. APRIL 1979

Anglikanismen og gjenforening

22. juli 1978 møttes nærmere fem hundre anglikanske biskoper på Kent-universitetet — med utsikt til Canterbury-katedralen — i anledning den ellefte Lambeth-konferanse. (Lambeth er et distrikt i London syd for Themsen, hvor erkebiskopen av Canterbury har sin London-residens, og hvor konferansen tidligere fant sted.) Lambeth-konferansen er en anglikansk generalforsamling som møtes hvert tiende år.

Konferansen varte tre uker. Tre katolske observatører var tilstede, og ble meget hjertelig mottatt. Da man i slutten av konferansens annen uke mottok budskapet om pave Paul VI's død, følte det som et meget personlig tap for de forsamlede biskoper. De tre katolske observatører ble til og med invitert til å konselebrere en requiem-messe i nærvær av konferansens deltakere. Som en av observatørene skrev: «Det så ofte anvendte uttrykk «delvis fellesskap» fikk en dypere og rikere mening: Man var fremdeles pinefullt klar over at fellesskapet var «delvis», men opplevet det, dypt og takknemlig, som et sant fellesskap.»

Anglikanisme er et vanskelig begrep for en engelsk katolikk. For en fremmed kan det virke forvirrende. Det er noe typisk engelsk — omfattende, pragmatisk, ulogisk, likevel med en forbausende evne til å overleve og til fornyelse.

Man er vanligvis ikke klar over at *The Church of England* bare utgjør en tiendedel av hele det anglikanske fellesskap. Nesten er femtedel av de biskoper som deltok i konferansen, kom fra Amerika. Der var andre fra Asia, Afrika, Australia og faktisk fra alle deler av den verden som en gang utgjorde Det britiske imperium. Dette verdensomfattende anglikanske fellesskap er imidlertid ingen etterlevning fra kolonitiden. For eksempel er Den anglikanske kirke i Uganda i høy grad en «innfødt» kirke: Den slo tidlig røtter og hadde sine martyrer side om side med det katolske Ugandas martyrer, og har i senere år vært offer for Idi Amins grusomme forfølgelse. Også andre grenser av det anglikanske fellesskap,

— med meget individuelle særpreg — var representert på konferansen, som samlet mønstret nesten like mange biskoper som Det første Vatikan-konsil.

Et av de spørsmål som ble reist på konferansen angikk ordinasjon av kvinner. Om kvelden den første møtedagen kom kardinal Hume, erkebiskop av Westminster, med en advarsel: Hvis konferansen avsa kjennelse i favør av ordinasjon av kvinner, kunne den økumeniske bevegelse få et tilbakeslag. Som grunn anga han at det ville forårsake splittelse innen det anglikanske fellesskap, noe som igjen ville vanskeliggjøre samtaler med Den katolske kirke. Da emnet så ble tatt opp, inngikk man et typisk engelsk kompromiss: Man overlot hvert medlem av det anglikanske fellesskap å ta sin egen beslutning. De Forente Stater hadde allerede sine kvinnelige prester. Ved et møte senere på året stemte *The Church of England* mot kvinnelige prester.

Kardinal Hume, erkebiskop av Westminster.

Men i virkeligheten skjer det utvilsomt en tilnærming mellom katolisisme og anglikanisme. Den felles kommisjon av anglikanske og katolske teologer som er anerkjent både av Roma og Canterbury, har allerede fått i stand tre felles erklæringer angående tros læren, nemlig om nattverden, om embetet og prestegjeringen og om kirkens autoritet. Imidlertid forblir de erklæringer av teologer, og det gjenstår ennå godkjenning fra høyeste hold. På begge sider er det mange som finner ordvalget tvetydig, og det er langt fra sikkert at disse erklæringene vil bli alminnelig godtatt av det anglikanske legfolk. Likevel representerer de en virkelig tilnærming i retning av gjenforening.

ningens problem

En nylig utkommet bok av en anglikansk teolog presiserer vanskelighetene: «The Integrity of Anglicanism» av Stephen W. Sykes. Forfatteren drøfter det omfattende i anglikanismen, som kan ta opp i seg gjenstridig motstående læresetninger i slike fundamentale spørsmål som nattverden og inkarnasjonen. Han tar avstand fra sine anglikanske kolleger som gjør seg til talsmenn for bibeholdelse av slike læremessige forskjeller med den begrunnelse at de skaper «kreative spenninger». Han hevder at det anglikanske fellesskap ikke kan få «både i pose og sekk». Det var med tanke på denne forvirring at kardinal Hume påpekte at den anglikanske tvil omkring inkarnasjonen og oppstandelsen ikke fremmet enhetstanken. Kardinalen fremhevet at å godta inkarnasjonen er en vesentlig del av kristentroen. En kristen godtar det enkle faktum at graven var tom.

Den andre betydelige vanskelighet er av et annet slag. Mens anglikanere og katolikker arbeider for å nærme seg hverandre, søker det anglikanske fellesskap på samme tid forening med metodistene. I erkebiskop Ramseys tid (forgjenger for den nåværende erkebiskop av Canterbury, dr. Coggan), var man nær ved å oppnå denne forening. Man må huske at John Wesley, grunnleggeren av metodismen, var ordinert prest i *The Church of England*. Han brøt med denne kirken da den avsto å ordinere hans prester som fra den dag ikke har mottatt biskoppelig ordinasjon. Dette problem ble overvunnet ved at

metodistene sa seg villige til — for fremtiden — å bli ordinert.

V el og bra, men hva skal man si til *The Church of England's* tilnærmede til andre «non-konformistiske» sammenslutninger og til frikirkene? Før Lambeth-konferansen hadde kardinal Hume påpekt at de nye bevegelser i retning av en overenskomst mellom *The Church of England* og frikirkene ville vanskeliggjøre veien til enhet mellom katolikker og anglikanere.

At anglikanismen har vært så omfattende har utvilsomt — inntil nylig — vært en fordel: Den har holdt Kirken samlet, — en kirke som ofte har vært truet av strid og splittelse. Idag er det imidlertid mange innenfor *The Church of England* som er redd for at denne romsligheten kan bety at anglikanerne er i ferd med å miste sin identitet, tape retning og mål av syne. Det er forståelig at katolikker er tilbøyelige til å vente inntil *The Church of England* har bestemt seg for hva den tror på. Anglikanerne er på sin side betenkte med hensyn til strukturene i Den katolske kirke: De foretrekker å vente til disse strukturer er blitt mer overensstemmende med de modeller som er skissert i «The Agreed Statement on Authority.»

Det er vanskelig å forutse anglikanismens fremtid. På den annen side er det ørkesløst å planlegge utviklingen av forholdet mellom Den katolske og Den anglikanske kirke. Det er et område hvor Den hellige ånd åpenbart er i virksomhet.

OPPSTANDELSEN

«Dere søker Jesus fra Nasaret
Han som ble korsfestet
Han er oppstanden
Han er ikke her
Se, der er stedet
Hvor de la ham.»

Redsel
Skepsis
Tvil
Vantro

Efter sammenbruddet
Efter katastrofen
Efter døden på korset
Brast håpet for godt.

For godt?
Jorden skalv
Klippene revnet
Templets forheng brast i to.
Da han døde.

Jordskjelv den tredje dag
Da han sto opp
Av gravens mørke skjul.

Vitner så ham
Talte med ham
Satt til bords med ham
Så ham fare opp til himmelen.

«Er Kristus ikke oppstanden
Da er vår forkynnelse uten innhold
Deres tro uten mening
Men nå er Kristus oppstanden
Som livets første grøde.»
Han lever
Han lever evig
Han lever hos Gud.

Og vi skal leve
Med ham
Evig.

fif

Fra skrivebord til virkelighet

Ikke få av oss kunne nokså treffende kalles «skrivebords-idealister». Vi betrakter menneskene og verden omkring oss med en viss distanse. Vi mener å ha et nokså skarpt blikk for eventuelle skjevheter, og selvsagt vet vi utmerket godt hvordan tingene burde være. Til en viss grad kan vel en slik holdning forsvares: et samfunn uten idealer er et fattig samfunn. Faren ved å gi seg til å tenke på vegne av menneskeheten er imidlertid at man ser bort fra seg selv. «Gjør som jeg sier, men ikke som jeg gjør» er ord av ikke helt ny dato, og deres aktualitet er neppe mindre nå enn den gang de ble til.

Denne manglende harmoni i våre liv gjør oss selvsagt litt betenkt i øyeblikk av oppriktighet overfor oss selv. Vi innrømmer villig at det gjør godt å høre om en Moder Teresa eller en Helder Camara som er handlingens og kjærlighetens mennesker. Også de har tanker om sin virksomhet og om menneskenes og verdens behov, men fordi deres budskap er levende, blir de atskillig enklere enn vår ordstrøm. De mest kritiske vil kanskje hevde at slike mennesker er naive, men sannheten er vel heller at det er vi som gjør tingene så abstrakte at vi nesten blir handlingslammet. Kanhende blir det til slutt et påskudd for ikke å gi avkall på egen velvære og trygghet.

Selv om vi kanskje aldri vil nå stort lenger i vår idealisme enn til skrivebordsstadiet, burde vi i det minste være ærlige nok til å innrømme at det er der vi befinner oss. Det ville gjøre oss mindre dømmesyke og mer menneskelige. Kanskje kunne nettopp dette være et emne for selvransakelse i de dager vi nå går inn i, da Kirken følger sin Herre i fornedrelse og død, men også i oppstandelse og glede. Vi vet at Kristi budskap var kompromissløst, men ikke uten kjærlighet og forståelse for menneskelig svakhet. Vi vet også at Han som preket det, mer gjorde det ved handling og eksempel enn ved ord. Fordi Han var fullt ut menneske, kostet det Ham selvfornektelse, avkall, troskap — ja, til slutt livet.

Visst er det et krevende ideal Evangeliet viser oss, men la oss ikke glemme det. Med fordel kunne vi bruke litt av vår tid til å la det vinne gjenklang i våre sinn og våre liv, — da ville våre fine teorier bli fattige i sammenligning. Og om vår selvfølelse ville lide, — gjør det egentlig så mye? Hvis vi bare møter verden litt mer som sanne mennesker, er det i grunnen nokså uvesentlig om litt personlig prestisje går tapt. Bare slik kan vi komme bort fra skrivebordet og til virkeligheten.

«DEN KRISTNE FAMILIE» DRØFTES PÅ MARIAHOLMMØTE

Bispesynoden i Roma 1980 skal drøfte temaet «Den kristne familie i verden av i dag». For de nordiske biskoper er det ønskelig å få legfolkets syn på dette spørsmål. Legmannsrådet har derfor valgt dette temaet for vårmøtet med menighetsrådene på Mariaholm, lørdag 28. og søndag 29. april.

De spørsmål som knytter seg til den kristne families rolle i verden av i dag er så omfattende at de neppe kan behandles tilfredsstillende på ett møte. Man tar derfor sikte på å samle opp viktige, ubehandlede spørsmål fra diskusjonene på vårmøtet for evt. å bearbeide dem på høstmøtet.

Den kristne familie har mange roller i verden. Den skal være et fellesskap som gir utfoldelse og utvikling for de enkelte medlemmer av familien. Den skal videre sette dem i stand til, eller hjelpe dem til, å fylle sine oppgaver i verden — på skolen, i yrket, i menigheten, i lokalsamfunnet, i det politiske liv, osv.

Først og fremst skal den vel formidle troen videre til den nye generasjon. Kirken skal ikke bare bemannes av konvertitter. Det normale er, eller har i alle fall vært, at troen føres videre fra slektledd til slektledd.

På vårmøtet har man derfor valgt å konsentrere seg om denne sentrale rolle for den kristne familie: å bringe troen videre til barna. Vi tenker her ikke spesielt på katekesen, men på alle de påvirkninger fra familien som bidrar til å forme barnas karakter og holdninger.

HAMAR

Fastetiden kan markeres på flere måter. I St. Torfinns kirke på Hamar hadde man økumenisk pasjonsvesper 18. mars. Toneheims strykekvartett fremførte Haydns «Jesu syv ord på korset.» Evangelieteksten ble lest av domprost Hermann Kvarving og sogneprest Johs. J. Duin.

FØRSTE PAVE-BESØK I ET KOMMUNISTISK LAND

Ifølge offisiell invitasjon fra den polske regjering og Polens katolske biskoper skal pave Johannes Paul II besøke sitt hjemland i dagene 2.—10. juni. I tillegg til et opphold i hovedstaden Warszawa vil han besøke Krakow, der han tidligere var biskop, og sitt hjemsted Wadowice. **KNA**

RETTELSE

Artikkelen «Kristendommen og den sosiale frigjøring» i nr. 6 av St. Olav var skrevet av pseudonymet **P e r e g r i n u s**, ikke Penegrinus. **Red.**

BRUDD PÅ MENNESKERETTIGHETENE I EL SALVADOR

Prester, sykepleiere og diakonstuderter ved Det norske Diakonhjem har i et brev til president Humberto Romero i El Salvador protestert mot brudd på menneskerettighetene i El Salvador.

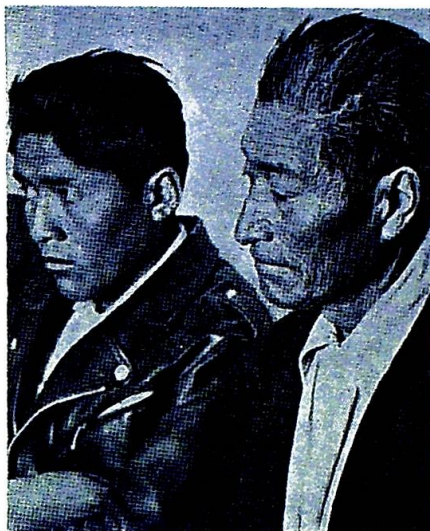
Ifølge informasjon som Amnesty International, Gruppe 10 på Diakonhjemets sykepleierskole mottok, stormet Nasjonalgarden og sikkerhetsstyrker den 20. januar 1979 et religiøst møte i Casa de Retiros i San Salvador. Det ble meldt at aksjonen fant sted kl. 06.00 da møtedeltakerne sov. I løpet av aksjonen ble fader Octavio Ortiz Lunz (landsbyprest fra Arroyo de Mexicanas og organisator av møtet) samt fire ungdommer drept. En belgisk kvinne (søster Marie Jose Fourier) samt 33 andre ungdommer arrestert. Ungdommene som alle kom fra San Salvador skulle gjennomgå et bibelkurs.

Under president Humberto Romeros regjeringstid er menneskerettighetene systematisk blitt krenket. Bønder og opposisjonen er blitt internert av sikkerhetsstyrkene og senere funnet torturert og drept. Ofrene er hovedsaklig småbrukere og deres ledere samt legmenn og prester innen den katolske kirke.

En massiv kampanje i El Salvadors massemedia anklager bondeorganisasjoner for å være «terrorist»-organisasjoner og påstår at menneskerettighetsarbeidet i El Salvador er en del av en internasjonal «kommunist»-sammensvergelse. Romersk katolske prester som er involvert i menneskerettighetsarbeidet, inkludert Erkebiskopen av El Salvador, Mgr. Oscar Romeo er hovedmålet for denne kritikken.

Undertegnede prester, sykepleiere og diakonstuderter protesterer mot disse alvorlige brudd på menneskerettighetene og ber regjeringen i El Salvador:

- Å stoppe forfølgelsen av bønder og deres arbeids- og religiøse ledere
- Å avskaffe tortur og vilkårlig fengsling uten lov og dom
- Å offentliggjøre skjebnen til over 200 fanger som har vært «forsvunnet» siden 1976
- Å ta bort immuniteten til medlemmer av regjeringsorganisasjonen OR-DEN og sikkerhetspolitiet som utfører tortur og mord

— Å respektere menneskerettighetene som El Salvadors regjering er forpliktet til ifølge internasjonale avtaler.

Vi ville sette pris på en forklaring på drapene av fader Octavio Ortiz Lunz og de fire ungdommene og på hvilket juridisk grunnlag de 33 andre fortsatt sitter fengslet.

Videre ber vi om at en øyeblikkelig, uavhengig og offentlig undersøkelse av denne saken må bli satt i verk og vi ber om forsikringer for de fengslede juridiske og fysiske sikkerhet og informasjon om hvor de er internert.

I 1977 ble 19 prester utvist, 12 prester ble fengslet og flere av dem ble utsatt for hard tortur. Fader Rutilio Grande og fader Alfonso Navarro ble skutt i hjel. I juni 1977 ble det offentliggjort et anonymt truslebrev mot 47 prester som skulle henrettes hvis de ikke forlot landet innen en måned. Støtte fra hele verden strømmet inn og prestene ble i landet.

Den katolske presten, fader Miguel Angel Ventura og en kirkelig medhjelper i Osicala i Morazan distriktet ble arrestert den 4. november 1977 og ble torturert i selve kirken av nasjonalgarden som undersøkte bondeorganisasjonens aktiviteter. De ble kledd nakne, hengt opp etter armene og mishandlet. De ble senere løslatt. Tre kateketer som

var fengslet i Osicala distriktet «forsvant» samme dag. Fader Rafael Barahona, en prest som hjalp bøndene i deres organisasjonsarbeid, ble arrestert i februar 1977 og holdt på å dø av et brudd på skallen som han fikk under forhør av nasjonalgarden.

Den 26. august 1977 ble to diakoner, Felipe de Jesus Chacon Vasquez og Serafin Vasquez arrestert av 60 menn fra nasjonalgarden og sikkerhetsstyrker i landsbyen El Salitre. Felipe de Jesus Chacon Vasquez ble funnet død neste dag tre kilometer fra landsbyen. Øyenvitner beretter at kroppen var ugjenkjennelig bortsett fra et gammelt arr. «De skalperte ham og trakk huden av fra ansiktet.» Serafin Vasquez ble drept i sitt hjem med macheter. De to diakonene var religiøse ledere i landsbyen, som ikke hadde noen fastboende prest. De holdt religiøse og litterære gruppe-møter i sine egne hjem.

Vi oppfordrer leserne til å protestere mot disse brudd på menneskerettighetene i El Salvador. Skriv til: President Humberto Romero, Presidente de la Republica del Salvador, Palacio Presidencial, San Salvador, El Salvador.

MEXICO

Erkebiskop Ernesto Corripio Ahumada av Mexico City går i bresjen for en ny lovgivning som kan gi prester og andre geistlige stemmerett ved landets valg. Ifølge artikkel 130 i den meksikanske grunnlov har prester og geistlige «ingen aktiv eller passiv stemmerett, eller noen rett til å assosiere seg med politiske mål.» Erkebiskopen uttalte: «Vi ønsker å få alle de rettigheter som andre meksikanske statsborgere nyter godt av. Dette betyr ikke at vi ville engasjere oss i innbitte partipolitiske feider på bekostning av vårt kirkelige kall som omfatter alle mennesker. Vår grunnlov anerkjenner ikke vår verdighet som menneskelige vesener. Den ser ikke lenger enn til det faktum at vi er Kirkens tjenere, og på den basis utelukker den oss fra de rettigheter som tilkommer ethvert menneske.

The Tablet

SKRIFTEMÅLET

Forsoningens og oppstandelsens sakrament

I stedet for å kalle skriftemålet bo-er tens sakrament burde vi heller kalle det forsoningens sakrament. Slik burde også — sier Joachim Jeremias — «lignelsen om den fortapte sønn» egentlig kalles «lignelsen om Faderens kjærlighet.» Denne lignelsen uttrykker på en vidunderlig måte hva det egentlig dreier seg om i skriftemålet. Vi har en Far som er kjærlig og som venter på oss. Vi må tilbake til ham. «Nei, nå bryter jeg opp herfra og drar hjem til min far.» (Luk. 15, 18.) Om man skulle foreta en undersøkelse og la mennesker skrive ned hvilke lignelser som har grepet dem mest, da ville nok lignelsen om den fortapte sønn komme som nummer en. Og deretter ville antakelig lignelsen om den barmhjertige samaritan og lignelsen om Lasarus og den rike mann komme på andre og tredje plass. Disse tre lignelsene gjør jo på hver sin måte Guds kjærlighet til noe synlig og påtagelig. Det er bare hos Lukas vi finner dem. Lukas

virkelig — som Dante sier — scriba mansuetudinis Christi. Han forteller om Kristi godhet. I skriftemålet dreier det seg om Faderens kjærlighet som på en konkret måte kommer mennesket i møte i det forløsende ord — uttalt av presten — om syndsforlatelse.

Skriftemålet er også oppstandelsens sakrament. Jesus har innstiftet dette sakramentet påskedags kveld. Johannes 20. 19-23 viser det, og dette er sikkert ingen tilfeldighet. Det viktigste her er ikke å rote i sin fortid, å lete etter synder og gjennomføre en slags psykoanalyse. Når man i lignelsen om den fortapte sønn sammenligner vers 18 og 21, merker man at faren ikke lar sin sønn snakke ferdig. Sønnen kommer til besinnelse og sier: «Nei, nå bryter jeg opp herfra og drar hjem til min far. Og så sier jeg: Far, jeg har syndet mot himmelen og mot deg, så jeg ikke lenger fortjener å kalles din sønn, men la meg få gå her hos deg som en av arbeiderne

dine.» Men når han kommer til sin far og begynner å si det som han har forberedt, blir han avbrutt. Han får ikke anledning til å si: «La meg få gå her hos deg som en av arbeiderne dine.» Faren forvandler de uuttalte ordene til det motsatte: Den hjemkomne behandles ikke som en dagarbeider, men som en høyt æret gjest. Det forgangne er ikke det viktigste i skriftemålet. Det som teller, er nuet og den nye fremtid som nå begynner. Slik som det står i salmen i Vulgata: «Et dixi: nunc coepi — Nå begynner jeg for alvor.» (Ps. 136, 11.) Og det vidunderlige er at derved blir også det forgangne forvandlet. Gud er den som bryter tiden, ja til og med den tid som alt er gått til ende.

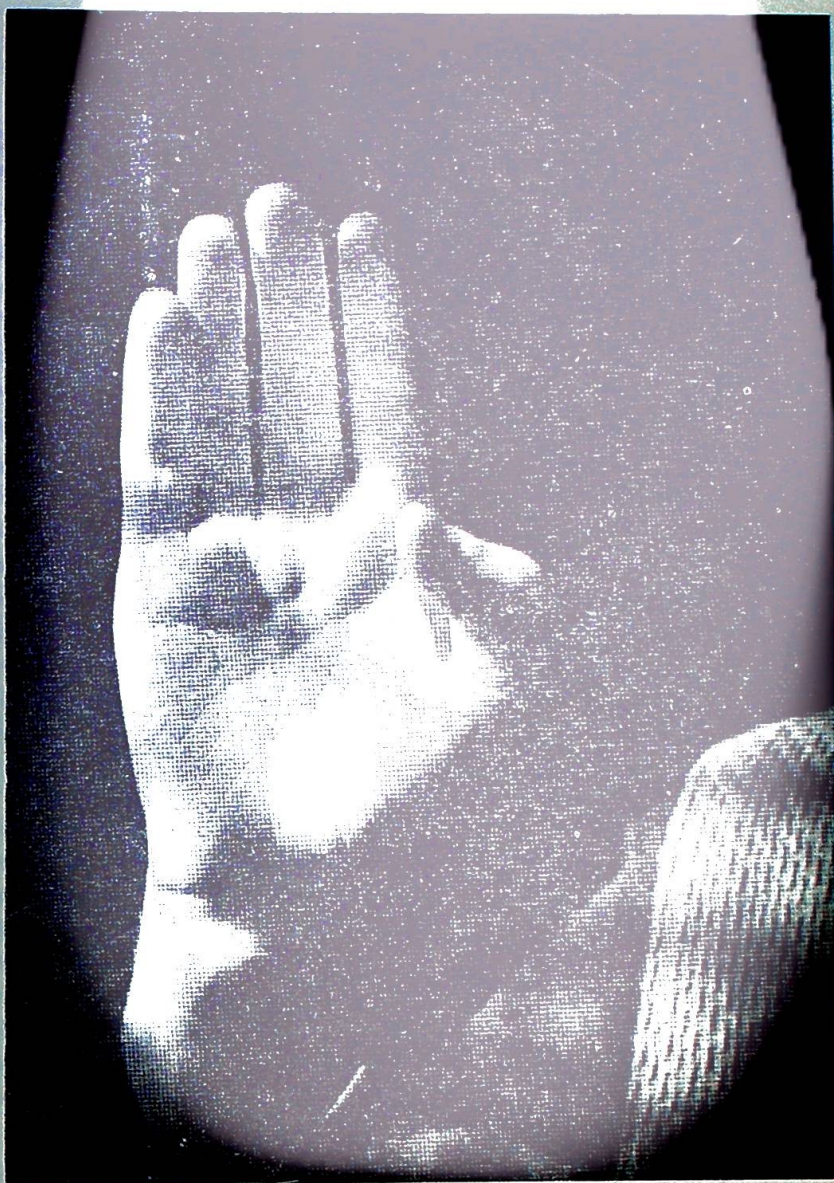
Psykologen kaster gjerne sitt blikk på det forgangne. Han trekker med forkjærlighet frem barndomsopplevelser, han forsøker å identifisere de traumatiske opplevelser man har gjennomgått i løpet av sitt liv. Han forsøker å få pasienten til å forstå hvordan det forgangne — med sin ondskap, sine smertelige skilsmisser og sin vold — fortsetter å være virksom og gi næring til frykt og hat. Dette kan selvsagt være noe godt og fruktbart siden det hjelper oss til å leve i sannhet og til å erkjenne vår fattigdom. Men skriftemålet er noe helt annet: I skriftemålet åpner man seg helt og holdent for Herren, han som gjør allting nytt. Man åpner seg selv med hele den syndebyrde man har samlet på seg. Da utsletter Herren alt det onde i fortiden og gjør nuet nytt for oss, slik at alt igjen blir mulig.

Vi må ikke for fort tale om forspilte muligheter. Ja, egentlig må vi

aldri tale om forspilte muligheter. Når Gud tilgir et menneske, — og det gjør han alltid når mennesket i tillit kommer til ham med sin synd, da tar han også på seg syndens følger. Ellers ville det ikke ha vært tale om noen ekte tilgivelse. Når Gud tilgir, gjør han det ikke slik mennesker gjør. Et menneske sier jo: Kom, la oss ikke mer tale om den saken. Vi glemmer den. Men Guds tilgivelse er ingen glemsel, Gud kaster ikke et slør over vår synd. Guds tilgivelse er en ny skapelse, et nytt liv der min tidligere synd og de skjebnesvangre følger av denne synd kommer til å spille en positiv rolle. Det er en omstrukturering av hele livet, der det meningsløse nå blir meningsfylt, der alt som hittil har vært hindring, nå blir til middel og vei. Så lenge man lever, kan aldri noe være definitivt tapt. Kanskje kan det være slik på det plan hvor menneskelige prestasjoner og menneskelige resultater hersker, men dette plan er ikke det vesentlige. Det vesentlige er kjærlighetens plan: det er bare kjærligheten som er evig. Den menneskelige prestasjon er bare verdifull i den grad den er ladet med kjærlighet. Hvis ikke, har den en destruktiv virkning i stedet for en konstruktiv. Alt er ennå mulig for den som tror. Dette er en fundamental innsikt, og det er meget viktig at dette blir til noe eksistensielt for oss. «For den som søker Gud — skriver Theilhard de Chardin — er ikke alt umiddelbart godt, men alt er i stand til å bli det. Alt vender seg til det gode.» («Det guddommelige miljø.») Hele frelseshistorien er en fantastisk illustrasjon av denne stadige mulighet til omstrukturering, en omstrukturering som gjelder både menneskeslektens historie og hvert enkelt individ. Jesus har gjort Adams synd til en «felix culpa — en lykkebringende skyld», og den største synden i historien, mordet på Jesus, er blitt til frelse for oss alle.

Det er altså ikke riktig f.eks. å beklage mennesker som ifølge det man sier er ulykkelig gift. Man skal ikke si: Det var synd at du gif-

tet deg med ham. På bryllupsdagen var det kanskje rene skjære galskapen, men det er ikke interessant nå. Når denne galskap — i den grad den var en synd — en gang er blitt bekjent for Gud og tilgitt av ham, blir den av ham forvandlet til en vei til frelse. Personlig tror jeg at en kvinne som har gjennomgått abort og virkelig angrer sin synd og får tilgivelse av Gud, ikke mer skal beklage de muligheter hun har berøvet sitt barn. Hun behøver ikke bry sitt hode med å tenke på at hennes barn aldri fikk oppnå den modenhet Gud hadde bestemt for det. Når Gud tilgir, gjør han alt godt igjen: Han gjenoppretter også alt det som vi gjennom synden har revet ned. Vanligvis har vi

altfor smålige tanker om Gud, og derfor skjer det heller ikke noen store ting i vårt liv, for det store prinsipp i evangeliet er jo: «det skal skje deg som du har trodd.»

Skriftemålet lærer oss at oppstandelsen kommer til å ha siste ord i vårt liv og i historien. Derfor er skriftemålet en «metanoia» (omvendelse), også i den forstand at vi i stedet for å leve med hele byrden av fortiden på våre skuldre, med en fullkommen fortrøstning vender oss mot fremtiden: «Se, jeg gjør alle ting nye!» (Joh. åp. 21,5). Vi lever i den nye pakt: der er allting alltid nytt. Og det nye er alltid vakrere enn det gamle. Den fortapte sønn som vender

(Forts. siste s.)

«Latin-Amerikas særpr

Lidio Dominguez er flyktning fra Paraguay, bosatt i Norge. Han er utdannet teolog, men ikke presteviet. I sitt hjemland arbeidet han for Kirken i et utdanningsprogram for fattige i landdistriktene. Myndighetene hindret dette prosjektet og han ble fengslet og senere utvist til Argentina. Ved den militære makttovertagelse der, ønsket de nye lederne å sende Dominguez tilbake til Paraguay. Gjennom en henvendelse til FN i Argentina, fikk han status som flyktning og ble sendt til Norge.

Da «St. Olav» ba om et intervju med Lidio Dominguez, var han nylig kommet tilbake fra den tredje latin-amerikanske bispekonferanse i Puebla . . .

— Hva gjør du i Norge?

— Jeg er assistent for pastor Harald Taxt i Caritas, og er særlig opp-tatt med de portugisisk- og spansk-talende innvandrere i Østlandsområdet. Arbeidet innbefatter f.eks. samtaler, møter og rådgivning i religiøse spørsmål for disse grupper. De opplever Den katolske kirke her nokså forskjellig fra kirken de kjenner hjemme fra.

Ellers er jeg med i et økumenisk arbeid hvor man på felles-kristen grunn prøver å slå et slag for menneskerettighetene i Latin-Amerika. De fleste av deltagerne er prester. Arbeidet minner en del om Amnesty's virksomhet. Vi ønsker å hjelpe dem som er i Latin-Amerika samtidig som vi forsøker å opprettholde kontakten mellom de latin-amerikanere som er her og deres hjemland.

— Få av oss har personlig kjennskap til Latin-Amerika. Vi vet bare at situasjonen der både er mangefarvet og sammensatt. Er det likevel mulig å gi en kort beskrivelse av forholdene?

— Med stadig større fart øker kløften mellom fattige og rike på hele kontinentet. Særlig de siste ti årene har dette vært et utpreget trekk. Ikke-latinamerikanske interesser får stadig større makt, og det gjør at ujevnheten i fordelingen av nasjonalproduktet øker.

Naturlig nok har denne prosessen fått store sosiale konsekvenser. Blant

de som er hardest rammet, ser vi en økende grad av organisering. Regjeringene derimot ivaretar de utenlandske interesser. Og stor vekt legges på nasjonal — militær — sikkerhet.

— Hvor står Kirken i dette?

— Et typisk trekk for Kirken i Latin-Amerika er at den stadig mer identifiserer seg med dem som står svakt i samfunnet. Samtidig tar den avstand fra de mest ytterliggående former for undertrykking. Kirken har dermed mistet en rekke privilegier — ikke minst økonomisk. Mange representanter for Kirken er jo blitt drept, fengslet og forfulgt. Flere av Kirkens ledere føler i dag en *administrativ* undertrykkelse som gir mange kjepper i hjulene. De hevder også at flere makthavere fremstiller Kirken som en forræder av Evangeliet og som stadig mer marxistisk.

Personlig tror jeg at dette har gagnet Kirken fordi det har gitt en fordypelse i troen og Evangeliet. En hel del uvesentlige ting er blitt skallet av, mens nestekjærlighetens plikt er kommet i sentrum på en ny måte. Blant de fattige og dårlig stilte har da også følelsen av at Kirken har noe å si dem økt.

— Motet i Puebla må vel ses på denne bakgrunn. Har denne tredje generalforsamling til de latin-amerikanske biskoper så stor viktighet som man har fått inntrykk av?

Lidio Dominguez.

— Ja absolutt; både for Kirken selv og for det latin-amerikanske folk. Og møtet har oversteget våre forventninger. Kirken begynner nå å få tak i linjene for sin handling på dette kontinent. At Kirken i dag bedre enn før, kan analysere situasjonen i den latin-amerikanske verden, gir også en større forståelse av hvordan Evangeliet kan bringes til menneskene der.

I pressen har det vært en tendens til å fremheve Medellin på bekostning av Puebla. Det mener jeg er galt. I Puebla er det fremgang å spore. Et meget talende eksempel er at tidligere var det *deler* av Kirken som var interessert i å hjelpe; nå går *hele* Kirken inn for dette. — En slik holdning kommer rett ut av Evangeliet. Kirken må ikke la seg dytte hverken til høyre eller venstre. Den må stå på sitt. Kristus er kommet til verden for å vise hva kjærlighet er. Da er det opplagt at Kirken — hans etterfølger — gjør det samme.

— Du var selv i Puebla. Hvorfor?

reg må bli respektert»

— Generelt ønsket man folk der som representerte erfaringer og meninger fra latin-amerikanere i utlandet. Biskopene ønsket å vite hvordan vi opplever vår situasjon som latin-amerikanere og katolikker i eksil. Dessuten sikret man på denne måte en mulighet til å formidle det som skjer i Kirkens hjerte på dette kontinent til dem som bor andre steder.

Selv var jeg innbudt av en del biskoper som en slags personlig rådgiver for dem. I tillegg fikk jeg en rekke praktiske oppdrag — f.eks. å mangfoldiggjøre og distribuere dokumenter. Jeg var der dessuten i egenkap av en slags pressemann. Reisen ble finansiert av utenriksdepartementet i Norge.

— *Vi har jo fått inntrykk av visse spenninger mellom radikale og mer konservative holdninger blant deltagerne. Synes du dette kom til syne på konferansen?*

— Ja. Det var følbare spenninger. Det hører naturlig med for et slikt møte. Den viktigste oppgave var imidlertid å bevare Kirkens enhet. Dette kan skje innenfor det legitime mangfold. For teologien gjelder tilsvarende regel: Den må få bestå av flere skoler og oppfatninger. Tanke-rettninger må ikke utelukke hverandre.

For oss som observerte utenfra, var det viktig å se at det hersket ulike meninger. Det ga et sterkt vitnesbyrd om friheten i Kirken.

— *Tror du at pavens nærvær de første dagene var av betydning?*

— For Kirken var det viktig å få støtte fra høyeste hold, og i verdensopinionen bidro pavens nærvær til å gjøre møtet enda mer kjent. Mindre betydde hans nærvær kanskje for de konklusjoner som ble trukket og selve resultatet. De lå implisitt i utgangspunktet for møtet.

— *Hvilket inntrykk gjorde Johannes Paul II på deg personlig?*

— Han var en dypt religiøs mann som samtidig stod veldig nær de menneskelige problemer. Ofte har jeg hatt inntrykk av paver som fjerne og opphøyde personer. Han var anderledes: Åpen, varm, spontan og ute blant folk. Johannes Paul II kjenntegnes av en indre sikkerhet, men er likevel svært interessert i å høre andres mening.

— *Hvilket aspekt synes du har vært viktigst ved Puebla-konferansen?*

— Man har greid å knytte temaet «frigjøring av mennesket» til Evangeliet. Frigjøringen av mennesket som omfatter alle plan, er en dimensjon av Kirkens religiøse oppgave. Det menneske som ikke går ut og gjør noe konkret for å bekjempe uretten, han forråder Evangeliet. Dette er veldig, veldig viktig for de 600 millioner fattige mennesker i Latin-Amerika.

— *Hvilken vei tror du Latin-Amerika vil ta i fremtiden?*

— Inntil nå har kontinentet vist stor avhengighet av fremmede — økonomisk, kulturelt, politisk og religiøst. Det må utvikle sin egen identitet på alle disse områdene utfra sine behov og forutsetninger. Latin-Amerika må finne nye veier som bygger på kontinentets historie og dagens virkelighet. Jeg mener at dette holder på å skje. Å bryte avhengigheten av andre — spesielt økonomisk — er ingen lett prosess. Meget taler for at situasjonen vil bli ytterligere tilspisset de kommende ti år. Det vil skape større bevissthet og beslutsomhet i de store fattige folkemasser.

I dag finner vi i Latin-Amerika flere «øyer» av høyt utviklet motstand mot undertrykkelsen og den økende avhengighet av utlandet. Disse vil øke i antall. Skal man trekke utviklingslinjer utfra det som holder på å skje, er jeg optimist.

Else-Britt Nilsen

Lidio Dominguez hilser på paven i Puebla.

Sjelens vei til Gud i Dantes Guddommelige Komedie

Til alle tider har menneskene vært opptatt av hva som kan vente etter døden. Middelalderen er en periode i vår kulturhistorie som var særlig rik på slike forestillinger om det hinsidige liv. Det oppstod en hel genre av hinsidighetsframstillinger. Med stor detalj-realisme utmales det hvordan livet etter døden vil kunne arte seg. En slik fremstilling er Dante Alighieris Guddommelige Komedie, som tilhører verdenslitteraturens mesterverk. Her gir Dante (1265—1321) sin visjon av sjelenes status post mortem. Når han kalte sitt verk en «komedie», betegner termen både innholdet og formen. Det kvalifiserende adjektiv «guddommelig» er derimot et tillegg som først oppstod ved midten av 1500-tallet.

Verket er en «komedie» fordi fremstillingen begynner i mørkets og skrekkens helvete og ender i paradiset lys, i saligheten hos Gud. «Komedie» er således en betegnelse for den «lykkelige slutt». Dette er ikke spesielt for Dante. Det finnes i middelalderen flere «komedier om Kristi lidelse»: «komedie» fordi lidelsens konsekvens er salig frelse for menneskene. — Enn videre betegnes diktverket en «komedie» fordi Dante skrev på sitt morsmål, toscansk, og ikke på den høytidelige litteraturs daværende språk: latin.

Han bygger sin fremstilling på den sentrale idé i middelalderen at mennesket er underveis mot et hinsidig mål: mennesket er en vandrør, *homo viator*; det rette perspektiv på livet

vinnes i bevisstheten om at mennesket er en pilegrim. Allerede Augustin hadde hevdet at *in via sumus*: å være sant menneske er å være underveis i verden og på pilgrimsferd mot det salige hjemland, *vita beata*. Det er sjelene som vandrer.

Denne pilegrimstanke henger sammen med forestillingen at Kirken — forstått som Kristus i verden — er selve *Veien*. I middelalderkunsten blir denne forestilling ofte uttrykt i bildet av et skip, metafor for Kirken som fører de kristne sjeler trygt i havn i paradiset: det er representanter for de forskjellige munkeordener og prelater som ror båten med dens sjelelast inn i himmelens havn. Båtens mast symboliserer krusifikset.

Hentet fra den første illustrerte utgave av «Den guddommelige komedie».

Sjelens vandring ble i middelalderen forstått i analogi med den legemlige vandring: man trengte utrustning for reisen, veimat — den siste nattverd før man vandrer herfra; foruten næring for reisen, måtte man ha en plan for den. En slik plan gir det åndelige menneskes reisebøker: her finnes råd for vandringen og beskrivelse av de forskjellige trinn som må passeres for å nå frem til Gud. Livet er en sjelens vandring mot Gud, *itinerarium mentis in Deum*.

Den Guddommelige Komedie er et mektig poetisk uttrykk for denne åndelige reiselitteratur. Vi møter her Dante som vandrer gjennom hinsidighetens tre riker; Inferno, Purgatorio, Paradiso, der han blir ført av Vergil, Beatrice og Den hellige Bernhard.

Underveis i disse hinsidighetens riker møter han en rekke sjeler og det åpner seg for ham forskjellige scener — til lærdom om det ondes elendighet, straff og utsoning, om kjærlighetens makt og det godes belønning hos Gud.

Hele tiden står Dante i samkvem med de sjeler han møter. Han betrakter, taler og lytter. Han lider med dem eller også gleder seg med dem og fordyper seg i kontemplasjon. Etter at han til slutt er blitt rensket og verdig til å skue Gud, den ufattelige treenighet som er og som er én, ombølges han av den guddommelige kjærlighet og når han full forening, *unio*, med Gud, manifestert som lys.

Inferno, Purgatorio, Paradiso — de tre stadier på Dantes ferd — er samtidig de tre hoveddeler i Komedien som poetisk-arkitektonisk bygg-

verk. Selv om det ikke er enighet blant forskerne om varigheten av Dantes reise i de tre hinsidighetens riker, harmonerer det godt med diktverkets oppbygning å anta at vandringene skjer i løpet av tre døgn: fremstillingen fyller slik best sin funksjon som en *imitatio* av Kristi fornæring til dødsriket og oppstandelse til paradiset. Dette passer også godt med Komediens «arkitektoniske» grunnsymbol, det hellige 3-tall: verket er strukturert i 3 høysanger som hver består av 33 sanger; i tillegg kommer 1. sang av Inferno, som danner en form for prolog. Tilsammen består Komediens således av 100 sanger. Komponert over 3-tallet peker fremstillingen mot 100-tallet som symbol for Kristus, alle tings fullendelse og mål, idet hundre på latin heter *centum*, gjengitt med majuskelen C — som også er første bokstav i *Christus*.

I den tre-leddede poetiske struktur uttrykkes således Dantes vandring frem mot full forening med den ene Gud som samtidig er tre: *Faderen* som erkjennes i *Sønnen*, *Faderen* og *Sønnen* som erkjennes og elskes i *Den hellige ånd*. Målet for Dantes hinsidighets-ferd er dermed å skue Guds vesens hemmeligheter, treenigheten og inkarnasjonen. Da Dante ved enden av sin reise ser Gud, erkjenner han ham som ett lys som inneholder tre ringer: han skuer den trefoldighet som sammenfattes i den guddommelige enhet og det mysterium som ligger i at det guddommelige forbandt seg med den menneskelige natur.

De tre høysanger er forskjellige punkt i en erkjennelses-topografi: topografiske stadier på veien fra synd via helliggjørelse til salig fred.

Enn videre er Dantes hinsidighetsvandring en poetisk visjon av begivenheter i et menneskes sinn: en indre utvikling fra bevissthet om synden — uttrykt i Inferno, via håpet om frelse gjennom anger og bot — uttrykt i Purgatorio, til åndelig gjenfødelse — i Paradiso — der den frigjorte sjel hever seg fra de jordiske ting og overveldes av fryd i

kontemplasjonen av Gud, den uendelige skjønnhet og godhet.

Når diktverket er en fremstilling av synden og dens dom i Inferno, det dydige liv og dets belønning i Paradiso, blir Komediens et åndelig speil der mennesket — ja, hele menneskeheten — kan betrakte seg selv og se sine muligheter. Det syndefulle liv og dets konsekvenser stilles til skue i et pedagogisk perspektiv. Fremstillingen er således rik på eksempler. Men det anvises også en motvekt mot synden. Det er den alvorlige ettertanke — og den peker ut to veier som fører bort fra synden og dens følger. Den første er menneskets aktive bruk av sin naturlige *fornuft*, representert ved Vergil — som fører Dante til kunnskap om synden og de pinsler Gud straffer den med. Dette blir anskuelig fremstilt i Inferno, Komediens dramatiske del: i helvetessluket, tenkt som en dal — *valle inferna*, straffes synderne etter gjengjeldelsesprinsippet og med stadig økende pinsler jo lenger man stiger ned i det; helvete har form av en omvendt kjegle som spisser seg til nederst i sluket der Lucifer har sin plass: denne hovmodets engel som ville bli Gud lik, fremstår som det perverterte motstykke til Hans kjærlighet, lys, varme; som et mørkets og jammerens monstrum, nedfrosset i den livløse Kokyttosjøen, sønderliter han i sine tre kjefter, en på hvert av hans tre hoder, de verste av alle syndere i Dantes øyne: Judas, som forrådde Guds Sønn, Brutus og Cassius som drepte Cæsar og dermed forrådde det romerske verdensrike.

Den annen vei bort fra synden ligger i åpenbaringen, som mottas i den overnaturlige erkjennelse, *troen*, representert ved Beatrice. Hun fører Dante frem til sann anger og renselse i Purgatorio, diktverkets idylliske del, og til åndelig frigjøring og salig fryd i Paradiso, verkets lyriske del: her er det Den hellige Bernhard som til slutt fører Dante frem til mysteriøs *unio* med Gud.

Nåden er drivkraften i begge disse

Den hellige Bernhard.

veier Gud har gitt til salig liv: fornuften og dens studium av de menneskelige ting, troen og dens studium av de åndelige ting.

Komediens er således bygd opp som en *vandring mot lyset*. Det er en vandring fra synd gjennom renselse til paradiso, fra mørke gjennom demring til lys, fra individuell isolasjon gjennom forsoning til kjærlighet, fra lidelse gjennom lengsel til salighet, fra angst gjennom stillhet til fred.

Purgatorio blir det overgangens rike der sjelene helliggjøres til salig fryd hos Gud. Denne helliggjørelse fremstilles topologisk som en bevegelse fra det dype til det høye. Denne bevegelse er inkarnert i det poetiske bilde av et fjell: Purgatorio er

(Forts. s. 19)

Påskeaften

Hva er dette? En stor stillhet råder i dag over jorden, og en stor ensomhet.

En stor stillhet fordi Kongen sover. Jorden bevet, og stilnet fordi Gud sov inn i kjødet og gikk ned i søvnens rike for å vekke dem som hadde vært hensovet i mange århundrer. Gud døde i vårt kjød og dødsriket skalv. Gud sov inn for en liten stund og vekket av sønnen dem som holdt til i dødsriket.

Han går og henter Adam, vår første far, det tapte får. Han går til alle som sitter i mørket og dødens skygge. Han går til Adam og Eva for å løse dem fra deres bånd, han som både er deres Gud og deres sønn.

Da Herren Jesus kom til dødsriket, hørte Adam, den første skapning, vår første far, det første dødelige menneske og den første som ble holdt fangen av døden, Herrens trinn, idet han nærmet seg de fangne. Og han gjenkjente hans stemme og ropte til sine medfanger: «Jeg hører trinnene av én som kommer til oss!» Og mens han talte, trådte Herren inn med korsets seierrike våpen i sin hånd. Da vår første far Adam så ham, ble han rystet, slo seg for sitt bryst og ropte til alle sine medfanger: «Min Herre er med dere alle!»

Da grep Herren Adams hånd og sa: «Reis deg opp, du som sov, reis deg opp fra de døde, jeg vil glede deg med mitt lys. Jeg er din Gud, og for din skyld er jeg blitt din sønn. Stå opp, du som sov, for jeg skapte deg, ikke for at du skulle være her, lenket i dødsriket. Reis deg opp fra de dodes midte, for jeg er de dodes liv. Reis deg, du mine henders verk, du som ble skapt i mitt bilde! Reis deg, og la oss gå herfra, for du er i meg og jeg er i deg; nå er vi én og samme person.

For din skyld er jeg, din Gud, blitt din sønn. For din skyld har jeg, din Herre, tatt en slaves skikkelse. For din skyld er jeg, som bor i himmelen, steget ned til jorden og under jorden. For din skyld, menneske, er jeg selv blitt et vergeløst menneske, en død blant de døde. For deg, som gikk ut av Edens have, ble jeg utlevert til mine fiender i en have, og korsfestet i en have.

Se på mitt ansikt hvor de har spyttet på meg for din skyld, så jeg kunne gjeninnsette deg i Paradiset. Se på mine kinn merkene etter slagene; ved dem har jeg gitt deg, som er mitt bilde, din skjønnhet tilbake. Se på min rygg sårene etter hudstrykningen; ved dem har jeg tatt bort den syndebyrde som lå på dine skuldre. Se mine hender som ble naglet til treet for din skyld, du som sovnet inn i Paradiset og som i din søvn var opphavet til Eva. Såret i min side helbredet deg fra såret i din side. Og nå vekker min søvn deg fra dødsrikets søvn.

Reis deg! La oss gå herfra — fra døden til livet, fra det forgjengelige til det udødelige, fra mørket til et evig lys! Reis dere alle! Og la oss gå herfra — fra smerten til gleden og fra fengslet til det himmelske Jerusalem, fra lenkene til friheten, fra fangenskapet til Paradisets gleder, fra jorden til himmelen.

Min himmelske Far står og venter på det tapte får; en trone er gjort rede, bærerne står og venter, bryllupssalen er gjort i stand, de evige boliger er pyntet, skatkammeret står åpent, Guds rike venter dere!

Fra en preken tilskrevet Epifanios fra Salamis (367—403)

«X.Y. kan ikke påta seg den oppgaven du ba ham om, og kommer ikke til å kunne påta seg lignende oppdrag i overskuelig fremtid.»

Denne telefonbeskjeden fikk jeg i form av en lapp på mitt skrivebord. Den var et svar på en forespørsel om X.Y. kunne tenke seg å påta seg et frivillig verv innenfor ungdomsarbeidet. Intet oppsiktsvekkende ved denne beskjeden. Snarere tvertom. Rett som det er, får jeg slike svar på slike henvendelser.

De, i hvis lodd det har falt å være hovedansvarlig for et aktivitetsområde som baserer seg på frivillig innsats, har opplevd det samme. Enten er de blitt voldsomt hardhudet etter hvert, eller så holder de på å miste motet.

Ett eksempel. For noen år siden ble «Ungdomskatekesen» for konfirmandene i Oslo startet opp og det var litt av et funn, i forhold til det som hadde vært før. Det ble betegnet som det gledeligste som hadde skjedd på den fronten. Men idag går det «på stumpene». I skrivende stund er det faktisk et åpent spørsmål om Ungdomskatekesen i Oslo i det hele tatt kan fortsette. Grunn: man finner kanskje ikke et tilstrekkelig antall hjelpeledere som kan tenke seg å engasjere seg i det.

Det samme gjelder ungdomsarbeidet. Med lys og lykte leter vi etter folk som kan tenke seg å gjøre en frivillig og gratis jobb. Det er et svare strev hvert år å få tilstrekkelig mange ledere til leire og week-ends. Noe av det samme støter vi på i intensivundervisningen en del steder — og forøvrig i de fleste andre kirkelige aktiviteter (utenom søndagsmessene) hvor man er henvist til frivillig innsats uten vederlag. Jeg har her ikke til hensikt å sette opp en fullstendig liste over disse, men Tordenskjoldsoldater er et velkjent fenomen overalt.

Frivillig innsats?

Personlig har jeg på følelsen at problemet øker og øker i omfang. Hvis dette er en riktig iakttagelse, ser jeg skremmende perspektiver foran meg. Til slutt vil vi jo da sitte igjen med noen strukturer og fasader — tomme skall som da vel før eller siden går i knas. Enden på det hele er da at vi blir sittende igjen med en katolsk kirke som et rent storbyfenomen: Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger (steder hvor den «harde kjernen» aldri vil gi seg).

Dette er et dystert perspektiv, og jeg regner litt med at mange lesere reiser fast. De synes det er for drastisk, sikkert vil aldri skje. Det er jeg ikke så sikker på. Det er ikke fordi vi har en *FØLELSE* av at noe er drastisk, at det derved er utelukket. Bare et lite eksempel: i 1967 ble det katolske sykehus i Kristiansand solgt. Katolikken syntes det var forferdelig. De snakket om det, det var vanskelig å venne seg til tanken. Dette sykehuset viste seg siden å være det første i en lang rekke, det første tegn til et veritabelt skred. Skredet rullet etterhvert for full styrke. Ettersom årene gikk, begynte folk å venne seg til at katolske sykehus ble solgt. Nyheten om at enda et sykehus skulle bli solgt begynte man å ta med fatning. Når så selveste Vor Frues Hospital i Oslo ble solgt for en del uker siden, gikk det nesten upåaktet hen . . . Det jeg vil frem til er dette: ting som virker drastiske og støtende og utenkelige, men som med en egen, indre dynamikk tvinger seg igjennom, mister relativt fort sitt drastiske preg. De blir en del av vår hverdag før vi vet ordet av det. På samme måte frykter jeg at vi en vakker dag må nedlegge en mindre menighet pga. manglende personalressurser. Nedleggelsen innvarsler et skred av flere nedleggelsers. Og slutten på visa — om ti eller tyve år — er at vi er utelukkende et

storbyfenomen . . . OG: at vi har vennet oss til det (i beste fall som en uavvendelig skjebne).

Jeg håper jeg bommer totalt i denne prognosen, men samtidig synes jeg at det virkelig knaker i sammenføyningene hist og her, alt nå.

Hva kan grunnen være til at det er så vanskelig å basere aktiviteter på ubetalt, frivillig innsats?

Jeg føler at dette er et punkt som kunne egne seg til en fruktbar meningsutveksling, kanskje i St. Olav?

En del av svaret er etter min mening at vi lever i et miljø hvor man nærmest blir handlingslammet når man vil gjøre en gratis innsats, fordi tanken melder seg uvilkarlig at «for samme arbeide ville jeg kunne fått så og så mye pr. time, hvis jeg hadde gjort dette i en annen sammenheng.» Dette generelle klimaet, hvor alt skal uttrykkes i kroner og øre, lever vi midt oppe i. Vi er utvilsomt smittet av det alle sammen, vi kan ikke løpe fra det, selv om noen sikkert har kraft nok til å reagere mot det.

En annen grunn må være at vi katolikker har vært bortskjemt i alle år. Innsprøytingene fra utlandet har sikkert vært med på å sy puter under armene på kirkefolket. Idag opplever vi imidlertid den situasjonen at f.eks. søstrene ikke lenger representerer den ressurs som hele menigheter før i tiden kunne «flyte på». Deres innsats har vært enestående, ingen tvil om det. Men idag må den avtagende innsats fra den kanten *kompenseres*. Og det går ikke med mindre vi stikker fingeren i jorden og lukter hvor vi er. Og det haster.

En tredje grunn ligger antagelig i at visse oppgaver krever bestemte kvalifikasjoner, som folk *ikke* får med på kjøpet, ene og alene fordi de viser innsatsvilje. Oppgavene kan rett og slett være for krevende for en. Dessuten kan det godt hende at det hele ofte er for preste- og nonne-

dominert, slik at legfolk føler at de ikke får det fulle ansvar, at ting skjer likevel, om de nå er med eller ei.

Når disse tre grunner er nevnt, så betyr det selvsagt ikke at det ikke foreligger andre.

Sett at min dystre prognose holder, at «skredet» truer med å sette seg i bevegelse? Er det så ikke noe vi kan gjøre?

Det tror jeg vi kan.

Det ville føre for langt å skulle prøve å skissere alt det som burde gjøres eller forsøkes. Generell bevisstgjøring må jo være et nøkkelord.

Jeg vil gjerne antyde ett konkret

(Forts. s. 18)

TO MODELLER AV EN MENIGHET

Disse illustrasjoner viser to modeller av en menighet. Den første modell er vi fortrolig med. Vi er stort sett vant til at presten ordner alt og gjør alt.

Hvorfor gjør han det? Dersom han gjør det fordi det ikke er noen andre til å hjelpe, er det menigheten som må strammes opp. Dersom han gjør det fordi han ikke vil ha det annerledes, er det presten som må strammes opp.

Kirken er ikke det samme som presten og hans arbeid. Kirken er vår menighet. Den er et fellesskap av mennesker som står sammen i en tjeneste.

La oss gå inn for å bli fortrolig med den andre modellen. Den modell som forteller oss at tjenesten er så mangfoldig og rik på oppgaver at vi må arbeide sammen.

«St. Josefs Kirke», Haugesund

Dåp og dåpsforberedelse på tohundretallet

I Romerriket var det tredje århundre en tid i fremgang og vekst for kristendommen. Hva var årsaken? — Selvsagt ligger kristendommens iboende vitalitet og Kirkens guddommelige opphav til grunn. Men hvilke midler hadde Kirken til å åpenbare og utøve denne indre livskraft? Vi kunne lett ha tenkt oss en propaganda-aktivitet fra Kirkens side, men til vår store forbauselse gir kirkefaderen Hippolytos' «Kirkelige konstitusjon» et helt annet svar. Hele annen del behandler mottagelsen av nye kristne. Det er betraktninger om katekumenatet og dåpen, men det er hverken spørsmål om propaganda, misjonsarbeid eller støtte til den som konverterer. Derimot nevnes tallrike betingelser som må fylles for at en

kandidat bare skal få begynne å motta undervisning. Vi får inntrykk av at Kirken omgir seg med mange barrierer, og den er vanskelig å komme inn i. Og til tross for dette opphører ikke kristenheten å vokse. Det viser den store anseelse datidens kristne menigheter nøt.

Andre dokumenter gir samme inntrykk. Kirkehistorikeren Harnack sier at «det er hevet over tvil at denne veldige misjonsekspansjon var ikke-profesjonelle misjonærers verk.» Mange beretninger viser at det fremfor alt var martyrenes og bekjennernes eksempel som gjorde inntrykk. Men det er også sant, som Harnack tilføyer, at legfolket ventet på den minste mulighet til apostolat. Kirken kunne da tillate seg å være streng i

kravene til dem som ønsket å slutte seg til den, og denne strenghet bidro bare til å øke tiltrekningskraften.

Tre års forberedelse

Ifølge Hippolytos skulle kandidaten først — av en kristen — føres frem for Kirkens representanter, — kalt doktorer. De undersøker hans forsett og livsforhold. Av slaverne krever man at de ikke går sin ferre noen grunn til å være misfornøyd. For de gifte ble det undersøkt at de oppfylte den kristne moralske plikter.

Så følger en lang liste med yrker som er uforenlige med kristenstanden. Ikke bare utelukkes de som er tilknyttet avgudsdyrkelse; skuespillere og andre som har med sirkus eller amfiteater å gjøre — ja, selv om de bare er publikum — møtte en kald skulder. Det var bare så vidt at de som var i den hedenske stats tjeneste — f.eks. soldatene — fikk lov å motta undervisning. Statens høye embedsmenn blir heller ikke godtatt fordi de hverken kan unngå å organisere eller å delta i hedenske fester med ofringer. Lærere og kunstnere mottas bare motvillig. Fabrikasjonen av gudebilder var den gang kunstnerens hovedbeskjeftigelse, mens lærerne på sin side skulle forklare mytologien for elevene.

Hvordan presenterte katekumenatet seg for dem som ble godtatt? Reglementet er kort, men klart. Katekumenatet varte tre år. Vi vet at disse årene opprinnelig ikke ble betraktet som en undervisning i tros- lære, men mer som en moralsk prøvetid, — et slags novisiat med både fromhetsøvelser og passende under-

Helt fra Kirkens begynnelse har det vært ansett som normalt at barna i de kristne familier ble døpt mens de var små.

visning. Å bli kristen var omtrent som i våre dager å inntre i en streng klosterorden. Men de tre katekumenat-årene inneholdt også et undervisningsprogram. Selve ordet katekumen betyr jo «den som mottar undervisning.»

Katekumenene hadde rett til å ta del i menighetens lesninger og prekener. Men de fikk også en særlig undervisning som fremfor alt besto av lesninger fra Skriften. De bøker som inneholdt nyttig moralsk lærdom ble særlig foretrukket. Undervisningen ble alltid avsluttet med bønn, og læreren (som godt kunne være leg) ga elevene sin velsignelse, dvs. la hendene på dem.

Ved slutten av disse tre årene, skulle dåpskandidatene gjennomgå en eksamen som ikke la så mye vekt på deres viten som på deres atferd, slik at man kunne forsikre seg om at de virkelig levde opp til det kristne ideal. Bare etter denne eksamen fikk man adgang til den «umiddelbare dåpsforberedelse». Den fant som regel sted i løpet av dagene forut for påsken. Med et voksende antall dåpskandidater ble det nødvendig med felles undervisning og dåp. En dato ble følgelig fastsatt på forhånd. Tertullian viser oss at det var påske. Samtidig ble et meget vakkert symbol forbundet med valg av dag: I dåpen blir mennesket begravet med Kristus for å oppstå med Ham. Det blir altså før påske at den umiddelbare forberedelse begynner, katekumenatets annen fase. (Fasten som sådan eksisterer ennå ikke). Andre stadium adskiller seg fra det første i den forstand at det innebærer en mer systematisk undervisning hvor innholdet ikke lenger er moral, men dogmatikk og frelsesbudskapet.

Hippolytos gir oss ikke detaljer, men takket være andre og senere kilder vet vi at denne undervisningen iblant også innbefattet Det gamle og Det nye testamente. I alle fall hørte det med en sammenfatning av trosartikkelen til en formel: *Apostlenes symbol*. Teksten ble forklart en eller flere ganger, så skulle kandidaten lære den utenat. Apostlenes symbol

*Dåpen
skjedde ved
neddykking.*

er faktisk den eldste romerske katekese redigert med tanke på dem. Noen dager før dåpen skulle den resiteres for biskopen.

Til tross for den vekt man la på teori, ble ikke praksis oversett. I løpet av de siste forberedelsesukene ble de vordende konvertitter innført i utallige skikker som rådet i kirken. Tertullian forteller at dåpskandidaten fastet og ba utrettelig. Ved flere anledninger — daglig, hvis vi skal tro Hippolytos — ble djevelbesvergelsesuttalt over dem, og i disse siste dagene var det biskopen selv som utførte ritualet. I den stille uke gjennomgikk de renselser og faste med tanke på dåpsseremonien.

De fikk motta sakramentet påskennatt. Natten ble tilbrakt i lytting til formaninger og skriftsteder. Hippolytos forteller at «ved hanegal nærmet de seg vannet som skulle være rennende og rent. De kledde av seg, og barna ble først døpt. Kunne de svare for seg selv, svarte de. Kunne de ikke det, skulle enten foreldrene eller andre i familien gjøre det. Deretter ble de voksne menn døpt. Til

sist kom kvinnene etter at man hadde løst deres hår og lagt gullsmykkene deres til side.»

Også barn ble døpt

Det er verdt å merke seg at Hippolytos taler om barnedåp, ja endog dåp av spebarn som ikke kan svare på egne vegne. Faktisk har det helt fra Kirkens begynnelse vært ansett som normalt at barna i de kristne familier ble døpt mens de var små. Sant nok møtte denne praksis motstand, men en av Hippolytos' samtidige sier uten nølen: «Kirken har fra apostlene mottatt tradisjonen at også barna skal døpes.» Det er opplagt at barna ikke gjennomgikk den vanlige forberedelse. Katekumenatet var for voksne. De små barna ble bare tatt med til seremonien. Sannsynligvis var det tilfelle også når dåpen fant sted påskennatt.

Den første viktige dåpshandling var forsakelsen av Satan. «Presten skal ta til side hver av dem som skal døpes, befaler dem så å si — idet de

(Fors. s. 17)

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 19.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng) 19.00	—	—
<i>St. Hallvard kirke, Frans'skanerne, Enehauggt. 4, tlf. 67 23 83</i>	8.35	11.00	—
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71</i>	9.00	11.00	—
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21</i>	18.30	—	—
<i>Grejsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55</i>	9.00	11.00	—
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>	9.00	11.00	10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i>	lörd.: 18.30	—	—
Tyholmen, tlf. 22 209	sønd.: 8.00	11.00	—
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i>	lörd.: 19.00	—	—
Chr'stiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.: 9.30	11.00	—
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	19.00	—	—
<i>Florida kapell, Nygaardsgt. 124</i>	19.00	—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i>	lörd.: 18.00	—	—
Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	sønd.: 8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i>	9.00	11.00	—
Kongensgt. 9, tlf. 11 438	—	—	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i>	9.00	10.45	—
Kr'st'ian V's pl. 1, tlf. 81 168	—	—	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i>	lörd.: 18.00	—	—
Torvgt. 113, tlf. 23 751	sønd.: 9.30	11.00	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i>	—	11.00	—
Haraldsgt. 21, tlf. 23 195	—	—	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i>	9.00	11.00	—
Vesterngt. 5, tlf. 22 381	—	—	—
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i>	lörd.: 18.00	—	—
Kirkegt. 3, tlf. 24 225	sønd.: 9.30	11.00	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken,</i>	lörd.: 18.00	—	—
We'demannsgate 3 A, tlf. 52 550	sønd.: 10.00	—	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i>	9.30	11.15	—
Romer'ksgt. 1, tlf. 71 28 85	—	—	—
MOSS: <i>St. Mikaels kapell,</i>	—	17.00	—
Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—	—	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i>	8.30	11.00	—
Sverresgt. 26, tlf. 50 793	—	—	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i>	8.30	10.45	—
Nyveien 17, tlf. 53 77 35	19.00	—	—
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>	9.30	10.30	—
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke,</i>	lörd.: 17.00	—	—
Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	sønd.: 8.30	11.00	—
	9.30	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i>	—	11.00	—
Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949	—	—	—
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i>	Efter avtale		
Finne, tlf. 12 510	—		
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i>	8.45	11.00	—
Prinsensgt. 2a2	19.00	—	—
B'skopen og prestegården, tlf. 21 214	—	—	—
<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670</i>	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i>	—	11.00	—
Fl'integt. 5, tlf. 72 779	—	—	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i>	—	11.00	—
<i>St. Eystens sykehus, Jernbanegt. 29</i>	—	—	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i>	—	11.00	—
Parkveien 23, tlf. 51 467	—	—	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i>	lörd.: 17.00	—	—
Norgesund, tlf. 37 558	sønd.: 8.30	11.00	—
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Stor-</i>	lörd.: 18.00	—	—
gt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277	sønd.: 8.00	11.00	—
<i>St. Elisabethsostrene,</i>	—	—	—
Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i>	8.15	10.30	—
Hernesveien 22, tlf. 21 783	—	—	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i>	19.00	11.00	—
Salsgt. 52, tlf. 11 447	—	—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i>	lörd.: 15.00	—	—
Skoletgt. 4, tlf. 61 501	sønd.: 10.30	—	—
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken,</i>	—	15.30	—
Håreksgt. 82	—	—	—
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke,</i>	Efter avtale		
Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072	—		

Den nordiske valfart til Lourdes

10.—17. august 1979

8 dagers flyreise med full pensjon

Pris: Kastrup/Lourdes tur-retur, på hotel ..... d.kr. 2.300,—

Særpris for syge og handicappede på

«Accueil Ste Bernadette» ..... d.kr. 1.575,—

Valfartspræst: Pater Niels KLÆR, S.J.

Læger, sygeplejersker, samarititter medfølger.

Program og tilmeldelser: VALFARTSKOMITEEN

Barsehøj 25, DK. 2900 HELLERUP.

LITURGISK KALENDER

APRIL

6. Ferial. Jer. 20, 10-13. Joh. 10, 31-42.
7. Ferial. Esek. 37, 21-28. Joh. 11, 45-56. (Jean Baptiste de la Salle, prest).

STILLE UKE

8. Palmesøndag. Jes. 50, 4-7. Filip. 2, 6-11. Mk. 14, 1-11. (eller 15, 1-39).
9. Ferial. Jes. 42, 1-7. Joh. 12, 1-11.
10. Ferial. Jes. 49, 1-6. Joh. 13, 21-33. 36-38.
11. Ferial. Jes. 50, 4-9a. Mt. 26, 14-25. (Stanislas, biskop og martyr feires ikke).
12. Ferial. Oljevigselmesse. Jes. 61, 1-3a. 6a. 8b-9. Joh. Åp. 1, 5-8. Lk. 4, 16-21. Skjærtorsdag. Ex. 12, 1-8. 11-14. 1. Kor. 11, 23-26. Joh. 13, 1-15.
13. Langfredag. Feiringen av Herrens Lidelseshistorie. Jes. 52, 13-53. 12. Hebr. 4, 14-16. 5, 7-9. Joh. 18, 1-19. 42. (Martin I., pave og martyr feires ikke. Innsamling til Det hellige land.)
14. Lørdag i den stille uken.

PÅSKETID

15. Påskevigilien. Man velger tre G.T.-lesninger fra følgende liste. Lesningen fra Ex. må ikke utelates:
  1. Gn. 1, 1-2, 2.
  2. Gn. 22, 1-18.
  3. Ex. 14, 15-15, 1.
  4. Jes. 54, 5-14.
  5. Jes. 55, 1-11.
  6. Baruk 3, 9-15. 32 - 4, 4.
  7. Esek. 36, 16-17a. 18-28.
  8. Rom. 6, 3-11. Mk. 16, 1-8.
- Påskedag. Ap.Gj. 10, 34a. 37-43. Kol. 3, 1-4. Joh. 20, 1-9.
16. 2. Påskedag. Ap.Gj. 2, 14. 22-32. Mt. 28, 8-15. (Magnus feires ikke).
17. Ferial. Ap.Gj. 2, 36-41. Joh. 20, 11-18.
18. Ferial. Ap.Gj. 3, 1-10. Lk. 24, 13-35.
19. Ferial. Ap.Gj. 3, 11-26. Lk. 24, 35-48.
20. Ferial. Ap.Gj. 4, 1-12. Joh. 21, 1-14.
21. Ferial. Ap.Gj. 4, 13-21. Mk. 16, 9-15. (Anselm, biskop og kirkelærer feires ikke).
22. 2. søndag i Påsken. Ap.Gj. 4, 32-35. 1. Joh. 5, 1-6. Joh. 20, 19-31.
23. Ferial eller Georg, martyr. Ap.Gj. 4, 23-31. Joh. 3, 1-8.
24. Ferial eller Fidelis av Sigmaringen, prest og martyr. Ap.Gj. 4, 32-37. Joh. 3, 7-15.
25. Markus, evangelist. 1. Pet. 5, 5b-14. Mk. 16, 15-20.
26. Ferial. Ap.Gj. 5, 27-33. Joh. 3, 31-36.
27. Ferial. Ap.Gj. 5, 34-42. Joh. 6, 1-15.
28. Ferial eller Peter Chanel, prest og martyr. Ap.Gj. 6, 1-7. Joh. 6, 16-21.
29. 3. søndag i Påsken. Ap.Gj. 3, 13-15. 17-19. 1. Joh. 2, 1-5a. Lk. 24, 35-48. (Katarina av Siena, jomfru feires ikke).
30. Ferial eller Pius V., pave. Ap.Gj. 6, 8-15. Joh. 6, 22-29.

Bønneintensjon for Kirkens misjon:

I april: La oss be for Kirken i Sørøst-Asia.

DÅP...

(Forts. fra side 15)

er vendt mot vest: «Jeg gir avkall på deg, Satan, og på all din pomp og på alt ditt verk.» Presten stiller spørsmål, og den som skal døpes, svarer: «Renuntio» — «Jeg forsaker.»

Hva menes med «djevlels pomp»? I den antikke verden var *pompa* en festprosjon, et festtog for å feire festen til en gud der en bar alle gudebildene. Men djevelen fører et lignende opptog hvor alle hans tilhengere og de som lever i synd, slutter seg til. Ved dåpen forlater imidlertid mennesket denne prosjonen for å gå over i Kristi tropper. Etter avkallet på Satan, følger trosbekjennelsen, dvs. den virkelige inngang i Herrens styrker. For å avstå fra djevelen var svaret enkelt og greit *Renuntio*, for trosbekjennelsen var det *Credo*. Og slik var selve dåpsritualet, ifølge Hippolytos:

«... En diakon går ned i vannet sammen med den som skal døpes. Den som døper, legger hånden på dåpskandidatens hode og sier: «Tror du på Gud, den allmechtige Fader?» Og dåpskandidaten svarer. «Jeg tror.» Han døper ham da én gang idet han legger hånden på hans hode. Så sier han: «Tror du på Jesus Kristus, Guds sønn, født av Den hellige ånd ved Jomfru Maria, — han som døde og ble gravlagt, som oppsto fra de døde den tredje dag og fór opp til himmelen, og nå sitter ved Faderens høyre hånd, og skal komme igjen for å dømme levende og døde?» Og når han har svart «Jeg tror», døper han ham på nytt. Så sier han videre: «Tror du på Den hellige ånd, den hellige kirke og kjødets oppstandelse?» Da skal den som døpes svare: «Jeg tror.» Så blir han døpt for tredje gang.»

Her møter vi alle detaljene i dåpsritualet. Dåpen skjer ved neddykking, og den gjentas tre ganger, — hver gang med spørsmål og svar: Den nydøpte bekjenner sin tro på hver av personene i treenigheten. Ett av særtrekkene ved Hippolytos' tekst er at den ikke inneholder noen annen dåpsformel enn de tre spørsmålene og deres svar. Man mener at disse spørsmålene angående troen, og den uttrykkelige nevning av de guddomme-

lige personer, sannsynligvis hadde dåpsformelens plass.

Ritualet som Hippolytos beskriver, blir beriket i det fjerde århundre: «Den som man døpte, skulle vende seg mot vest, dvs. i retning av mørket fordi det er her solen går ned. Og henvendt til djevelen skulle han si: «Jeg gir avkall på deg, Satan, og på all din hær.» Så skulle han vende seg mot øst, dvs. i retning av den oppadgående sol, Kristi retning, og rope: «Jeg tror og bøyer meg for deg og alle dine tjenere, o Fader, Sønn og Hellige ånd.»

Flere salvinger var forbundet med dåpsritualet. I det tredje århundre hovedsakelig slike som fremdeles blir benyttet i Romerkirken. Før selve dåpen, straks etter forsakelsen av Satan, ble dåpskandidaten salvet med en fordrivningsolje, — den som idag kalles «katekumenolje». Hensikten med den var å jage demonen på flukt. Etter dåpen skulle presten på nytt salve den nydøpte med en annen olje. Over den var det blitt uttalt en takksigelsesbønn. Idag blir den kalt «den hellige olje». Den skulle fremkalle de døptes forening med Kristus, den salvede. Denne salvingen er blitt bevart i det romerske rituale. En annen salving ble imidlertid utført av biskopen. Han la hendene på den nydøpte, helte olje på hans hode og gjorde korstegnet på pannen. I denne andre salvingen, forskjellig fra den som presten gir dåpskandidaten, gjenkjenner vi konfirmasjonens sakrament. Etter å ha mottatt fredskysset fra biskopen kunne de nydøpte slutte seg til menigheten for messefeiringen.

Kirkens omsorg for de nydøpte tok ikke slutt på dåpsdagen. Hippolytos viser at selv etter dåpen skulle biskopen fullføre opplæringen til de nye kristne med undervisning om «kjødets oppstandelse og alt det andre ifølge det som var skrevet.»

I den tidlige kirken hadde dåpen en særstilling, og selv den enkleste kristne forsto dens mening og innhold. Ulike skikker på den tid vitner om det — f.eks. tanken at man ikke måtte bade i uken etter dåpen av respekt for dåpsbadet. Senere viser Au-

gustin til en skikk hos sine samtidige om ikke å gå barfott i den uken av samme grunn. Også i katakombenes tallrike inskripsjoner og bilder finner vi uttrykk for de tidlige kristnes tanker om dåpen.

Ved troen har den kristne funnet Kristus, — ved dåpen er hans tro på Kristus blitt beseglet, for dåpen er seglet på den kristne tro, denne tro som han har bekjent ved sin dåp. De kristne er «folket som bærer et strålende segl», — og de avdøde blir et sted beskrevet som de som er gått foran oss, ved dåpen merket av troens sakramentale segl.

(Fra «*La liturgie des premiers siècles*»)

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	} Oslo
Lunden kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Olavs kirke	} Arendal
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	} Trondheim
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Møderhus	} Tønsberg
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Hammerfest
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	} Hønefoss
St. Mikals prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Tromsø
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeths Hosp.	} Trondheim
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

film:

NOSFERATU

Ondskaperen er en i høy grad eksisterende kraft. Den griper inn i menneskenes liv, den ødelegger, utsletter og forandrer, uten selv å påvirkes.

Dette er hovedbudskapet i Werner Herzogs nyeste film, Nosferatu. Nosferatu betyr noe sånt som vandød, altså at man i følge øst-europeisk folketro, kun tilsynelatende er død, men hver natt står opp fra kisten og suger blod av uskyldige. Altså ren vampyr-virksomhet. I århundrer har dette vært øst-europeernes måte å legemliggjøre ondskaperen på, og Herzog benytter seg av disse gamle eksempler på overtro for å legemliggjøre den selvsamme ondskaperen. Han anvender Bram Stokers roman «Dracula» som grunnlag. Dracula var en rumensk greve som levde for noen århundrer siden og som benyttet seg av meget groteske metoder for å styrke sin makt. Etter hans fall ble hans mindre pene omdømme koblet sammen med vampyr-kultusen, og Dracula ble for folkeslagene i Øst-Europa ensbetydende med den urkraft av ondskaper som skaper vampyrene. Det var disse momenter Stoker benyttet seg av da han skrev sin roman. Senere er Dracula-figuren uttåret til det bisarre i en rekke filmer av vekslende kvalitet.

Herzog har valgt å kutte vekk alle nyere forestillinger om Dracula-skikkelsen, skapt av filmindustrien, og gått tilbake til den opprinnelige forestillingen om Dracula som den legemliggjorte ondskaperen. Det vil si, Herzogs Dracula er ikke ond i seg selv, ondskaperen har tatt bolig i ham, og ondskaperen, som urkraft, benytter personen Dracula som sitt redskap.

I filmen møter vi den sympatiske eiendomsmegler Jonathan Harker som drar til Draculas borg for å selge sistnevnte et hus. Huset ligger forøvrig i Harkers egen hjemby, som tydeligvis er et sted i Nederland. Harker kommer selv helt i Draculas vold, og klarer ikke å forhindre at greven drar til byen med en haug med rot-

ter. I byen bryter det ut pest, og ondskaperen herjer over alt. Harkers kone, Lucy, søker å ødelegge Dracula. Hans svakheter kjenner hun fra ektemannens opptegetninger. Harker har klart å komme seg tilbake til sin hjemby, men kan intet gjøre. Opptegetningene skrev han før han ble ødelagt av Dracula.

Men selv om ondskaperens redskaper kan ødelegges, vil ondskaperen selv, som kraft betont, fortsette å eksistere. Her kan vi intet gjøre.

Herzog søker å formidle det han har å si gjennom spill, bilder og musikk. Alle tre deler av den totale helhet som utgjør filmen er meget godt laget. Men temaet er både vanskelig og diskutabelt. Det krever ganske gode forkunnskaper for å få utbytte av filmen, og folk som drar for å se denne i håpet om et koselig gys og intet mer, vil sannsynligvis gå forvirret ut etter avslutning.

Dette er en film som kun vil treffe en minoritet av kinogjengerne hjemme. Ikke fordi man behøver å være en intellektuell kapasitet for å ha et forhold til ondskaperen, men fordi de virkemidler som anvendes i filmen er temmelig vanskelig tilgjengelige.

Men har man først sansen for denne type problemstillinger, og en noe krevende fremstilling, så vil man sannsynligvis finne at denne filmen har meget å gi. Werner Herzogs konklusjoner kan diskuteres, men uansett hvordan man stiller seg til disse vil man, om man går for å se filmen med den rette innstilling, ha en givende opplevelse.

Det hele er egentlig opp til en selv.

Christian See Astrup

FRIVILLIG ...

(Forts. fra s. 13.)

punkt, og det er også denne ytrings egentlige anliggende: dette med ubetalt frivillig innsats. Selv om vi aldri vil kunne fungere helt uten en slik innsats, og selv om jeg vil gi honnør til dem som har gjort og gjør en innsats — hva skulle vi gjort uten dem? — synes jeg det er mye som taler for at vi tenker i litt andre baner.

Ubetalt, frivillig innsats er vanskeligere og vanskeligere å få til, den er på vikende front. Vi kan nok ikke snu den utviklingen for den henger sammen med faktorer som vi ikke rår over. Logisk sett må vi da gripe til det gjenværende alternativet: betalte krefter, i heltids- eller deltidsstillinger. Altså folk som har tid og krefter, folk som da slipper å bli utkjørt fordi de må ta tingen på si, i tillegg til det yrke de har.

Realistisk tenkende lesere vil så komme med innvendingen: «Men pengene, hvor får vi de fra?» Til det vil jeg svare: hvis katolikker i en by i Norge ønsker å ha en katolsk kirke der, så får de værsgod betale for den! De økonomiske bidrag fra hver enkelt vil selvfølgelig måtte ligge på det mangedobbelte av det man gjennomsnittlig yter nå. Men dette er likevel en helt vanlig konsekvens av en helt vanlig tankegang: vil man ha en ting, så betaler man det, det koster. Andre religiøse grupperinger i Norge greier det: hvorfor skulle vi så ikke greie det? — Det forekommer meg at det i en mindre menighet er lettere å finne 100 mennesker som av og til betaler 100 kr., enn å finne én egnet person som, ved siden av sitt yrke, orker å dra på weekends med menighetens ungdom ...

Dette er bare en kurs, en retning, å tenke videre i. Jeg forstår meg ikke nok på økonomi til at jeg kan legge frem et detaljert forslag.

Men jeg er overbevist om at vi må begynne å tenke mer i slike baner — og handle deretter — hvis vi skal ha en rimelig sjanse til å greie oss i 80- og 90-årene.

C. HANSENS

Trykkeri og Bokbinderi
Tlf. 13 056
FREDRIKSTAD

EDVARDESEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning

TORNØEGARDEN - BERGEN

Allslags snitterarbeid utføres
REIDER MØRVOLD & SØN

Bladsvei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

SJELENS ...

(Forts. fra s. 11)

det solomstrålte fjell som står i motsetning til skrekkens og nattens mørke helvetesdal. I Purgatorio dreier det seg om sjelenes målrettede bevegelse mot stadig mer lys og frihet. Det er sjelenes *oppstigning*, uttrykt som en fjellbestigning som skjer om dagen, i lyset fra solen, Guds nådes symbol.

I Paradiso fremstilles denne *ascensio in Deum* som en selvovervinnende tilbakevenden til Gud: en oppstigning gjennom himmelsfærene som blir en bevegelse gjennom lyset. Paradisets harmoni kommer til uttrykk i foreningen av lys og musikk. I lysets transparens og bevegelsens musikalitet fremstår til slutt det *mysterium* der tid og rom er overvunnet, der det overhistoriske nås, der alle legemlige skranker er overvunnet.

Som en fremstilling av sjelens vandring mot det salige lys, blir *Komedien* en lovprisning til Guds rettferdighet som alt menneskelig er underlagt. Mennesket må derfor betenke sine muligheter når det gjør sine valg.

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst

Med tre forretninger i sentrum.

Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

FORSIKRINGSAKTIESELSKAPET **VESTA** LYSFORSIKRINGSSELSKAPET **HYGEA**

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Leppen - Bryggen 5 - Telefon (05) 21 14 82

BERGEN

SKRIFTEMÅLET ...

(Forts. fra s. 7)

hjem, blir mer æret enn den andre sønnen som aldri har vært fortapt. De nitti-ni sauene må klare seg selv, men den hundrede sauene blir båret på Jesu skuldre. Å være en fortapt sønn er ikke bra, men å ha vært en fortapt sønn, det kan være svært bra. En skriftefar kjenner seg nokså ulykkelig når et menneske kommer til skrifte og sier at det alltid gjør sin plikt og aldri begår noen synd. De «rettferdige» var jo det store korset for Jesus, og de er det også for prestene når de sitter i skriftestolen der de jo representerer Herrens barmhjertighet. Barmhjertigheten (misericordia) kan bare være virksom der det finnes «misere». Et menneske som ikke er klar over sin fattigdom og sin synd, kan ikke gjennomstrømmes av Den hellige ånd. Og om Den hellige ånd likevel bryter igjennom, da er det første den alltid gjør «å åpenbare synd.» (Joh. 16,8).

Med Jung skulle vi her kunne tale om menneskets skygge (Schatten). Et menneske som ikke aksepterer sin skygge, er intet «helt» menneske. Hvert menneske har en skygge, og det det gjelder, er å erkjenne denne skyggen. Skyggen er en del av vår virkelighet. Syndigheten er en integrerende bestanddel av mennesket. Å bli klar over sin skygge er en forutsetning for å kunne bli menneske. Om skyggen blir erkjent, blir lyset klarere. Dette er nettopp en av skriftemålets hensikter: Skyggen kommer frem i lyset, og derved mister den sin nedbrytende virkning. Fra å ha vært noe negativt blir den noe positivt.

Når vi forsøker å leve slik, i det nye, får vi sannsynligvis litt etter litt en ny ydmykhet overfor morgenen og daggrøyet. Hver morgen våkner vi opp og er takknemlig klar over at en ny dag blir oss gitt, en ny mulighet, et helt nytt liv. Hver ny

dag tar vi imot som en gave, som en velsignelse. Hver nytt morgengry er et løfte om liv som i dag må oppfylles ved at vi lever i nuets fylde. Og hver ny morgen kan vi si: «Se, nå er frelsens dag» (2. Kor. 6,2). — «Lytt til hans røst i dag!» (Ps. 95, 8). Vi må ikke være så tåpelige at vi tror det er en tilfeldighet at natten og dagen er til, kvelden og morgenen.

Naturens rytme har en dypere mening: Vi må forstå at alt som lever, stadig må bli fullstendig fornyet. Forstår vi dette, vil det ikke lenger være så lett for oss å bli liggende i sengen og døse: Å stå opp blir da hver morgen til en bønn: «Du blir ung igjen likesom ørnen» (Ps. 103, 5). På det viset lærer vi oss å oppleve morgengryet slik Gud har ment det. Den ekte askese og den ekte mystikk består ikke i at man bryter ned eller avviser de dagligdagse tingene, men heller i at de blir gjennomlyst. Mystikken ligger ikke i ekstraordinære opplevelser. Den enkleste erfaring man kan tenke seg, — en hendelse som kan synes oss å være helt banal, — som det at en ny dag gryr, — kan vi ta imot med glede og forundring, og vi kan kjenne hvordan Den Oppstandnes skinnende åsyn gjennomlyser den. I hans lys går alt over fra død til liv, fra fravær til nærvær, fra tid til evighet.

FRA ØRKENEN:

ABBA JOHANNES:

Abba Johannes sier: «Jeg ligner en mann som sitter under et stort tre og ser ville dyr og slanger komme mot seg. Når han ikke lenger kan verge seg mot dem, klatrer han fort opp i treet og er reddet. Det er slik jeg er: Jeg sitter i cellen min og ser de onde tankene komme inn over meg. Og når jeg ikke lenger har krefter til å kjempe mot dem, søker jeg tilflukt til Gud i bønnen, og jeg er reddet fra fienden.»

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P., Ella McGeorge, Kjell Arild Pollestad O.P., Gunnell Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5. Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.
Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. — Postgiro 20 46 480